

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันแนวหน้าของสังคมในการคิดค้น และสร้างสรรค์องค์ความรู้และวิชาการใหม่ ๆ ให้แก่สังคมและประเทศชาติ เป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตกำลังคนและทรัพยากรทางปัญญา ที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมาช้านาน หน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อที่จะมุ่งพัฒนาความเจริญความก้าวหน้าทางสติปัญญาและความคิดเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศ และมุ่งพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530) แต่ลักษณะที่ค่อนข้างจะยึดติดกับระบบการศึกษาในอดีตของอุดมศึกษาโดยทั่วไป กอปรกับการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วของสังคมในปัจจุบัน เป็นผลให้ความรู้ความสามารถของบุคคล ซึ่งเป็นผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษามีสภาพที่ล้าหลัง ไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตและความต้องการของสังคมมากขึ้น ๆ จนนักวิชาการในปัจจุบัน เริ่มมองเห็นว่าอุดมศึกษาเป็นภาระให้การศึกษารับประโยชน์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านหลักสูตรการสอนและระบบการให้บริการ เพื่อให้เป็นไปตามอิทธิพลชักนำของวิทยาการ และเทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตของสังคมนั่นเอง (นิคม ทาแดง, 2528)

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบันว่า ผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษานั้น มีบทบาทอย่างสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพียงไร การศึกษาในระดับนี้จึงมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของผลผลิตด้วย ประสิทธิภาพการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการกล่าวคือ 1) ความมุ่งหมาย 2) ปรัชญา 3) หลักสูตร 4) กระบวนการเรียนการสอน 5) การนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาช่วยปรับปรุง

กระบวนการเรียนรู้และ 6) การวัดและประเมินผลความหน้าของนิสิตนักศึกษา
(ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520)

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ชัดเจนว่า การจัดการศึกษาโดยยึดเพียง 2 มิติ อันได้แก่งานทางด้านการบริหารและงานวิชาการย่อมไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมี มิติที่ 3 ทางการศึกษาเข้ามาช่วยสนับสนุนงานทั้งสองด้านนั้นด้วย จึงจะช่วยให้งานทั้ง ระบบเกิดผลสมบูรณ์อย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มิติที่ 3 ทางการศึกษานี้ก็คือ "เทคโนโลยีทางการศึกษา" ซึ่งหมายถึงการนำวัสดุอุปกรณ์และวิธีการมาใช้อย่างมีระบบ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2523)

เทคโนโลยีการศึกษาในฐานะ "ศาสตร์แห่งวิธีการทางการศึกษา" พัฒนามาจาก แนวคิดทางวิทยาศาสตร์กายภาพซึ่งเป็นการประยุกต์ผลิตผลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้ในการศึกษาและการเรียนการสอนและรู้จักกันดีในฐานะ "โสตทัศนศึกษา" ภายหลัง ได้พัฒนาการมาเป็นการนำหลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ (จิตวิทยา สังคมวิทยา มนุษยวิทยา และการสื่อสาร ฯลฯ) ผสมผสานกับผลิตผลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการศึกษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยมีการกำหนดขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างเด่นชัดด้วยการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและทรัพยากรที่มีอยู่ กำหนดจุดมุ่งหมาย วางแผนและจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน เลือกและกำหนดกลวิธีการสอน เลือกและผลิตสื่อการเรียน ดำเนินการและจัดการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนการสอน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2532)

ธนิธ ผิวโหม และคณะ (อ้างถึงใน สุชาติ ใจสุภาพ, 2532) กล่าวว่าในขณะที่ความเจริญทางเทคโนโลยี และความรู้ทางวิชาการในทุกสาขาได้รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว และเกิดขึ้นในปริมาณสูง ผู้เรียนในทุกสาขาวิชาต้องเผชิญกับปัญหาความล้นหลามของข้อมูล (Information Explosion) เพราะในโลกปัจจุบันมนุษย์ต้องเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากกว่าอดีต ในการที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ครบถ้วนทันเหตุการณ์ ผู้สอนจำเป็นต้องรู้จักนำเอาสื่อมาใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา ในสาขาวิทยาศาสตร์ ชีวภาพประยุกต์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์กายภาพ และมนุษยศาสตร์ (จรรยา สังคินา,

2520 จินตนา มาพวง, 2520, ซาดา บัวแสง, 2520) พบว่า ตัวประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนส่วนหนึ่งก็คือ วิธีการสอนและอุปกรณ์การสอน ตัวประกอบดังกล่าวก็คือ สื่อการสอน ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สื่อการสอนเป็นปัจจัยอันสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานสอนอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาทุกสาขาวิชา

จากงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับความต้องการ และปัญหาทางด้านสื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ดังเช่นที่ สถาพร ทศวงศ์ (2528) ได้วิจัยพบว่า อาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต้องการใช้สื่อการสอนเพิ่มมากกว่าเดิม สื่อการสอนที่ต้องการมากที่สุดคือเอกสารและตำรา รองลงมาคือเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ภาพประกอบการสอน สไลด์ การทดลองหรือปฏิบัติการและของจริง

สมสมัย พลอันดา (2529) พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต้องการสื่อเพิ่มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน และต้องการเข้ารับการอบรมการใช้สื่อการสอน

วิพร เหลืองวิริยะแสง (2525) พบว่าอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความต้องการใช้สื่อการสอนเพิ่มกว่าปัจจุบัน ปัญหาในด้านสื่อการสอน คือ อาจารย์ส่วนใหญ่ขาดเครื่องมือในการผลิต รองลงมาคือไม่มีเวลาและไม่มีผู้ช่วยผลิต ห้องเรียนยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน

จะเห็นได้ว่า การใช้สื่อการสอนประกอบการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการใช้สื่อการสอนเพิ่มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เพราะว่สื่อการสอนเป็นเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนส่วนหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้สอนประสบความสำเร็จในการสอน

ความรู้ความเข้าใจในแนวทางของเทคโนโลยีการศึกษานั้น มีระบบและกระบวนการที่จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ แต่เดิมมักเรียกกันว่า โสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งหมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการสอน โดยมุ่งไปที่การเรียนรู้ เครื่องมือเฉพาะอย่างเพื่อใช้เฉพาะเรื่อง ไม่ได้ศึกษาภาพรวมของเครื่องช่วยการสอนทั้งหมด แต่ในปัจจุบันโสตทัศนศึกษา จะหมายถึงการเรียนรู้ภาพรวมของการพัฒนาการเรียนการสอนทั้งหมด เลือกรูปวิธีการใช้ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา และลักษณะ เรื่องที่สอน โสตทัศนศึกษาจึงไม่ใช่การรู้จักกับเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เท่านั้น แต่

เป็นการรู้จักองค์ประกอบของการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนการสอนทั้งหมด (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2525) แนวคิดและการดำเนินงานด้านโสตทัศนศึกษาตามหลักวิชาการสมัยนั้น มีอยู่มากมายหลายประการ ซึ่งเป็นความรู้เฉพาะสาขาที่ก้าวหน้าไปมาก จนเรียกกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบันว่า เทคโนโลยีการศึกษา

โดยภาพรวมของการเรียนการสอน และเครื่องมือช่วยในการช่วยปรับปรุงและพัฒนาการเรียนนั้น น่าจะประกอบไปด้วยแนวคิด กิจกรรม วัสดุ และอุปกรณ์ ด้วยแนวคิดทางเทคโนโลยีการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จึงจำเป็นต้องนำวิธีการจัดระบบ (Systems Approach) มาใช้กำหนดขั้นตอนการสร้างระบบการสอนที่เด่นชัด

บทบาทใหม่ที่สำคัญยิ่งของเทคโนโลยีศึกษามีได้อยู่ที่การผลิต และการใช้สื่อ การศึกษาแต่ครอบคลุม การวางแผนการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการสอน การกำหนดวิธีการสอน การเลือกผลิตและใช้สื่อการสอน และการประเมินผลการสอน

เมื่อบทบาทเทคโนโลยีการศึกษาเปลี่ยนไป บทบาทนักเทคโนโลยีการศึกษา จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยโดยทำหน้าที่เป็นผู้ที่จะช่วยให้ข้าราชการด้านเนื้อหาสามารถ นำเนื้อหาสาระ ไปถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการออกแบบ กำหนดวิธีการสอน เลือกและผลิตสื่อในรูปของชุดการสอน และวางแผนการจัดและประเมินการสอน ด้วย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2532)

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ ต่างก็ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีทางการศึกษา ในอันที่จะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจัดตั้งศูนย์บริการสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาขึ้นในสถาบันของตน เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง ให้บริการทางวิชาการ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ โดยทั่วไปมักเรียกชื่อแตกต่างกันเช่น ศูนย์บริการทางวิชาการ ศูนย์วัสดุการศึกษา ศูนย์สื่อการศึกษา ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น (มนัส บุณฺประกอบ, 2522)

การจะใช้ชื่อใดย่อมขึ้นกับแนวคิดและองค์ประกอบของหน่วยงานนั้น ๆ แม้จะเรียกชื่อต่างกัน แต่ต่างก็ทำหน้าที่เช่นเดียวกัน นั่นก็คือการให้บริการด้านสื่อการศึกษาในด้านการใช้ การให้ยืม การผลิต และการเผยแพร่ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา

ศูนย์บริการสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาเรื่องจำนวนผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น ความมุ่งหมายทางการศึกษา และหลักสูตรวิชาที่มีหลายแขนงมากขึ้น (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2526) แต่ละสาขาจะมีแนวทางของตนเอง มีระบบและแนวทางเฉพาะ การให้บริการต้องตอบสนองความแตกต่างเหล่านี้ได้

สำหรับหน่วยบริการทางสื่อการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย นับได้ว่ามีความสำคัญ และมีความจำเป็นในการใช้บริการทางสื่อการสอน จากผลการวิจัยดังเช่น ร.อ.ระนอง เจริญศักดิ์ (2527) พบว่า ครู-อาจารย์โรงเรียนทหารสัญญาบัตรชั้นต้น ต้องการบริการสื่อการสอนในเรื่องความสะดวกในการบริการให้ยืมสื่อการสอน เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือในการใช้สื่อการสอน สถาพร ทัศนวงศ์ (2528) และชูชาติ แสงประทีปทอง (2530) พบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ต้องการบริการสื่อการสอนในการผลิตสื่อการสอนบางอย่างตามต้องการ ห้องสำหรับผลิตสื่อการสอนพร้อมวัสดุที่จะอำนวยความสะดวก ในการผลิตมีห้องเก็บอุปกรณ์สื่อการสอนรวบรวมไว้เพื่อความสะดวกต่อการบริการ ความสะดวกในการให้ยืมสื่อการสอน คู่มือแหล่งวัสดุให้เปล่าและสื่อการสอนทั้งภายในและนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเกื้อ ควรหาเวช (2520) พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้ง 8 วิทยาเขต ต้องการให้ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา จัดเจ้าหน้าที่ให้ความสะดวกในการใช้สื่อการสอนบางชนิดและจัดหาคู่มือแหล่งวัสดุได้เปล่าทั้งภายในและนอกมหาวิทยาลัย

อาร์เทอร์บิวรี (Arterbury, 1972) ได้ทำการวิจัยถึงการใช้บริการในศูนย์สื่อการศึกษาของอาจารย์ในรัฐเท็กซัส พบว่าถ้ามีบริการที่ยาวนานให้กับบรรดาอาจารย์ อาจารย์ ก็จะใช้บริการศูนย์สื่อศึกษามากขึ้น อาจารย์ที่สอนวิชาสังคมศึกษาใช้บริการมากกว่าอาจารย์ที่สอนคณิตศาสตร์ อาจารย์ที่ได้รับการฝึกอบรมทางโสตทัศนศึกษา จะใช้บริการมากกว่าอาจารย์ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ปัญหาที่เกิดขึ้น อาร์เทอร์บิวรี รายงานว่าการให้บริการที่ล่าช้าทั้งในด้านการยืม และคืนเป็นอุปสรรคต่อการใช้บริการของศูนย์สื่อการศึกษา อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงการบริการของศูนย์สื่อการศึกษา สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ และอาจารย์จำนวนมากไม่ได้ใช้บริการของศูนย์สื่อ

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การใช้บริการศูนย์สื่อการศึกษาของ อาจารย์ หากมีการวางแผนและมีการสำรวจเกี่ยวกับบทบาทหรือหน้าที่ในการให้บริการของ ศูนย์สื่อการสอนในด้านต่าง ๆ แล้วจะใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงการใช้สื่อ การสอนของอาจารย์ได้เป็นอย่างดี

ศูนย์วิทยบริการ เป็นการประยุกต์รวมหน่วยงาน ห้องสมุดกับศูนย์เทคโนโลยี การศึกษาเข้าด้วยกัน และออกมาในรูปแบบใหม่ที่เป็นความร่วมมือกันของลักษณะงานทั้ง 2 อย่าง โดยคำนึงถึงผู้ใช้เป็นหลัก (สุนันท์ ปัทมาคม, 2526)

ดังนั้น คำว่า ห้องสมุด จึงเปลี่ยนเป็นคำว่า ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์วิชาการ ศูนย์ วิทยากร ศูนย์แหล่งความรู้ ฯลฯ (จรัสลักษณ์ บุญยะกาญจน์, 2523)

ปรัชญาหรือแนวความคิดของศูนย์วิทยบริการก็คือ แหล่งที่จะช่วยในการเรียน การสอน เป็นการผสมผสานเอาสิ่งต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการศึกษา และ การพัฒนาหลักสูตรเข้าด้วยกัน โดยการเก็บรวบรวมสรรพวิทยากรที่จะ เสริมสร้างคุณภาพ ทางการศึกษาให้มารวมอยู่ในแหล่งเดียวกัน โดยเน้นการวางแผนงานดำเนินการจัด ทำอย่างมีระเบียบแบบแผนให้มากที่สุด

ศูนย์วิทยบริการ คือที่รวมของแนวความคิด และสื่อประสมในรูปแบบต่าง ๆ เป็น สถานที่สำหรับเก็บใช้ และจ่ายแจกบริการสื่อการสอนให้แก่หน่วยงาน สถาบัน บุคคล ซึ่ง ประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล นอกจากนี้เป็นที่รวมของโสต ที่ศนูปรกรณ์และวัสดุต่าง ๆ เป็นต้นว่า ภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป แผ่นโปรงใส สไลด์ เทป เสียง เทปบันทึกภาพ แผ่นเสียง ไมโครฟิล์ม แผ่นที่ รูปภาพ แผ่นปลิว นิตยสารและ หนังสือ นอกจากนี้ศูนย์วิทยบริการจะใช้ เป็นสถานที่ที่ผู้สอน และผู้เรียนมาใช้ร่วมกัน และมี สถานที่ให้ผู้เรียนได้มาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ (สุนันท์ ปัทมาคม, 2526)

ในด้านงานและหน้าที่ของศูนย์วิทยบริการได้มีผู้ให้ความคิดเห็นไว้ต่าง ๆ กันดังนี้ จุฑารัตน์ แพส (2526) กล่าวถึงงานของศูนย์วิทยบริการ แยกตามประเภทของ บริการ โดยแยกออกเป็นบริการหลัก 3 บริการคือ บริการทางด้านเทคนิค (Technical Services) บริการผู้ใช้ (Public Services) บริการสื่อการสอน (Media

Services) สุริมล รัชราภัย (2524) ได้กล่าวสรุปถึงงานบริการสื่อการศึกษาของหน่วยบริการสื่อการศึกษาหรือศูนย์วิทยบริการ แบ่งได้ 3 ประการคือ

1. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์
2. จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ได้ซื้อและผลิตขึ้นอย่างมีระบบ
3. ให้บริการ อาจแบ่งได้เป็น 3 ประการ คือ ให้บริการผลิตวัสดุ ให้บริการ การใช้อุปกรณ์ และให้บริการแนะนำการใช้วัสดุอุปกรณ์

มิลเลอร์ (Miller, 1973) กล่าวถึงงานและหน้าที่ของศูนย์วัสดุสื่อการสอนหรือศูนย์วิทยบริการ คือ เป็นหน่วยงานที่ช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะสัมพันธ์กับการขยายตัวของวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการรวมการให้บริการห้องสมุด และโสตทัศนวัสดุเข้าด้วยกัน

ฮามิรัส (Hamerus, 1970) กล่าวถึงงานทางเทคโนโลยีการศึกษาของหน่วยบริการสื่อหรือศูนย์วิทยบริการ คือ

1. การวิจัย และพัฒนา (Research and Development)
2. การประเมินผล (Evaluation)
3. การออกแบบ (Design)
4. การผลิต (Production)
5. การใช้บริการ (Logistics)
6. การใช้ (Utilization)

ดีฟเฟอร์ (De Kieffer, 1965) ได้กล่าวถึงศูนย์วิทยบริการโดยทั่วไปมีหน้าที่หลัก 5 ประการคือ

1. ให้ข้อสนเทศ (Informing)
2. ให้การศึกษาและฝึกอบรม (Educating and Training)
3. บริการจัดหา (Supplying)
4. การผลิต (Production)
5. การช่วยเหลือ (Assisting)

จะเห็นได้ว่างานของสำนักวิทยบริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา ที่ได้กล่าวมา นั้น ได้เปลี่ยนไปไม่ใช่จะเน้นเฉพาะงานทางด้านการผลิต และการบริการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น แต่จะรวมถึงงานทางด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น งานทางด้านการวิจัยและพัฒนา การออกแบบระบบการเรียนการสอน การให้การศึกษาและฝึกอบรม ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งนับว่ามีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น และงานของสำนักวิทยบริการในการให้บริการทางวิชาการ ยังเป็นที่ต้องการของอาจารย์และนักศึกษาอยู่มาก

ในการพัฒนาคณาจารย์ที่เหมาะสมและมีคุณค่านั้น จะต้องตรงกับความต้องการของคณาจารย์ และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสถาบัน และสนองความจำเป็นในสังคมด้วยพร้อมกันไป สิ่งที่สำคัญมากก็คือ ความต้องการของผู้สอนว่าผู้สอนมีความต้องการเรื่องอะไรด้านใด มากน้อยเพียงใด เป็นต้น (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์, 2524)

การสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาในด้านเทคโนโลยีการศึกษาของสำนักวิทยบริการ ก็จะทำให้ได้ข้อมูล มาเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทางหนึ่งแต่เนื่องจากในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบกันขึ้นจากหลายสาขาวิชา แต่ละวิชามีลักษณะเฉพาะของตนเอง ดังนั้น การเรียนการสอน จึงมีลักษณะเฉพาะ ไปด้วย การเรียนการสอนในสาขาเฉพาะศาสตร์ จึงต้องจัดให้สอดคล้องกับลักษณะวิชาที่ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อไป บริการด้านโสตทัศนศึกษาจึงควรสนองความลึกซึ้งของแต่ละสาขาวิชา เพราะแต่ละสาขาวิชาจะมีแนวทางของตนเอง มีระบบ และแนวทางเฉพาะ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์, 2525)

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี ทำหน้าที่หลักในการบริการทางวิชาการแก่คณาจารย์ และนักศึกษา เป็นสถานที่เก็บรวบรวมเอาวัสดุที่ใช้ในห้องสมุดและศูนย์ เทคโนโลยีการศึกษา เข้าด้วยกัน โดยเน้นหลักในการให้บริการกับผู้ใช้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด สำนักวิทยบริการจัดตั้งมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2530 มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังไม่เคยมีการสำรวจประเมินผลเกี่ยวกับบทบาทของสำนักวิทยบริการ ทางเทคโนโลยีการศึกษาว่า การให้บริการสอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ในคณะต่าง ๆ และนักศึกษา เพียงใดทำให้งานด้านบริการวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสำนักวิทยบริการ ขาดทิศทางและข้อมูลที่จะนำมาสนับสนุนและส่งเสริมงานต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงควรที่จะมีการศึกษา สภาพ ความต้องการ และปัญหาด้านเทคโนโลยีการศึกษา ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยศึกษาว่ากิจกรรมของสำนักวิทยบริการ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา ในปัจจุบันมีสภาพการดำเนินงานเป็นอย่างไร การใช้บริการสำนักวิทยบริการของอาจารย์และนักศึกษา มีเพียงใด และความต้องการของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา ด้านเทคโนโลยีการศึกษาของสำนักวิทยบริการแตกต่างกันหรือไม่ ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงเห็นควรว่า ควรที่จะทำการศึกษาจากความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ความต้องการ และปัญหา ด้านเทคโนโลยีการศึกษาของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดดำเนินการกิจกรรม ด้านเทคโนโลยีการศึกษาของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. เพื่อศึกษาความต้องการของอาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรม ด้านเทคโนโลยีการศึกษาของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
3. เพื่อศึกษาปัญหาการให้บริการ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์เกี่ยวกับกิจกรรม ด้านเทคโนโลยีการศึกษาของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

คำถามในการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานการให้บริการด้านเทคโนโลยีการศึกษา ของสำนักวิทยบริการ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา เป็นอย่างไร
2. ความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมในการบริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา การผลิตสื่อเทคโนโลยีการศึกษา การออกแบบระบบการเรียนการสอน การเผยแพร่อบรมทางเทคโนโลยีการศึกษา และการวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยีการศึกษาของอาจารย์และนักศึกษาเป็นอย่างไร
3. ปัญหาการใช้บริการด้านเทคโนโลยีการศึกษา ของสำนักวิทยบริการตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา เป็นอย่างไร
4. ความต้องการ ของอาจารย์ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แตกต่างกันหรือไม่เกี่ยวกับกิจกรรมในการบริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา การผลิตสื่อเทคโนโลยีการศึกษา การออกแบบระบบการเรียนการสอน การเผยแพร่ อบรมทางเทคโนโลยีการศึกษา และการวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยีการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาสภาพ ความต้องการและปัญหาทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ศึกษางานด้านเทคโนโลยีการศึกษา ใน 5 ลักษณะ คือ
 - 1.1 การบริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา
 - 1.2 การผลิตสื่อเทคโนโลยีการศึกษา
 - 1.3 การออกแบบระบบการเรียนการสอน
 - 1.4 การเผยแพร่ อบรม ทางเทคโนโลยีการศึกษา
 - 1.5 การวิจัย และพัฒนา ทางเทคโนโลยีการศึกษา

2. เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประกอบด้วย 3 คณะคือ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

2.1 อาจารย์ที่เป็นประชากร จำกัดเฉพาะอาจารย์ประจำการที่ทำการสอนในชั้นเรียนปกติ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534

2.2 นักศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากร จำกัดเฉพาะนักศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนและศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534

คำจำกัดความในการวิจัย

กิจกรรมด้านเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง งานทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่สำนักวิทยบริการรับผิดชอบปฏิบัติ อันได้แก่ ในการบริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาบทบาทในการผลิตสื่อเทคโนโลยีการศึกษา ในการออกแบบระบบการเรียนการสอน บทบาทในการเผยแพร่ อบรม ทางเทคโนโลยีการศึกษา และในการวิจัยและพัฒนาทางเทคโนโลยีการศึกษา

เทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง การนำเอาความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ

สำนักวิทยบริการ (Institute of Academic Services) หมายถึง หน่วยงานทางด้านวิชาการที่จัดให้มีขึ้นในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นที่รวมของแนวความคิด และสื่อประสมในรูปต่าง ๆ เป็นสถานที่สำหรับเก็บ ใช้ และจ่ายแจกบริการสื่อการสอนให้แก่อาจารย์ นักศึกษา และในด้านบริการด้านวิชาการ ด้านการให้ยืมเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ ด้านการผลิต ตลอดจนการบริการให้การศึกษา

การบริการด้านเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง กิจกรรมด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่สำนักวิทยบริการ จัดให้บริการแก่ผู้ใช้ ด้านการยืมเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ การให้คำ

ปรึกษา การใช้การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ ทรัพยากรณ์ อาคารสถานที่ และจัดบุคลากรเพื่อให้บริการ

การผลิตสื่อเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง การผลิตวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

การออกแบบระบบการเรียนการสอน หมายถึง การจัดรูปแบบในการดำเนินงาน การเรียนการสอน หรือการวางแผนการเรียนการสอน การวิเคราะห์ระบบการสอน สิ่งวิเคราะห์ระบบ สร้างแบบจำลอง และทดสอบระบบการสอน

การเผยแพร่ และอบรมทางเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ข่าวสาร ข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวรายละเอียดต่าง ๆ ทางเทคโนโลยีการศึกษา ตลอดจนการฝึกอบรมทางเทคโนโลยีการศึกษา

การวิจัย และพัฒนาทางเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้ และข้อเท็จจริงในกิจกรรมต่าง ๆ ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนางานทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำการที่ทำการสอนในชั้นเรียนปกติใน คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2534

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน และศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในระดับปริญญาตรี ในภาคเรียนที่ 2 ในปีการศึกษา 2534

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ใช้เป็นแนวทางการให้บริการทางวิชาการที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักวิทยบริการใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหน้าที่ และกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาให้สนองความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักวิทยบริการของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป ในการให้บริการทางวิชาการ และกำหนดกิจกรรมด้านเทคโนโลยีการศึกษา ที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา